

En kommunal nämnds krav på särskild bevisning för beviljande av dispens från kommunens renhållningsordning har ansetts oförenligt med förvaltningsrättsliga principer om bevisprövning

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Gatu- och räddningsnämnden i Värmdö kommun och uppgav följande. Hans hustru äger en fastighet i Värmdö kommun och hade ansökt om dispens enligt 36 § i kommunens renhållningsordning från kravet på sop- och latrinhämtning. Ansökan hade avslagits. För att bevilja sådan dispens i de fall då en fastighetsägare haft dispens i mer än tre år uppställer kommunen ett krav på att denne genom att redovisa uppsagda avtal avseende t.ex. el och telefon skall styrka att fastigheten är obobodd.

I anmälan kritiserade AA nämndens krav på särskild bevisning för att bevilja dispens och ifrågasatte också värdet av denna bevisning. Han framförde även andra klagomål mot Värmdö kommun m.fl.

Av till anmälan fogade handlingar framgick bl.a. följande. I en skrivelse från gatukontoret i Värmdö kommun den 2 december 1998 rubricerad "Beträffande dispens från sophämtning på grund av obobodd fastighet i mer än 3 år" och undertecknad av renhållningschefen BB redogjordes för förutsättningarna för beviljande av dispens. I skrivelsen angavs bl.a. att fastighetsägare ombads "att redovisa styrkta skäl till att fastigheten även under 1999 kommer att vara obobodd, t.ex. att el- och teleabonnemang är uppsagda eller liknande, för att dispens skall kunna erhållas". AA hade den 30 december 1998 för sin hustrus räkning ansökt om dispens på en av Värmdö kommun upprättad förtryckt blankett benämnd "Intyg obobodd fastighet". Han intygade i ansökan att fastigheten inte skulle utnyttjas under år 1999. I en skrivelse den 4 januari 1999 framförde gatukontoret att ansökan var ofullständig och hänvisade till vad som hade anförts i den av gatukontoret tidigare utsända skrivelsen. Vidare angavs att om komplettering inte hade kommit in senast ett angivet datum skulle ansökan komma att avslås. Genom delegationsbeslut den 20 januari 1999 avslog nämnden ansökan med motiveringen att den var ofullständig.

Utredning

Anmälan remitterades till Gatu- och räddningsnämnden i Värmdö kommun bl.a. beträffande vad AA hade anfört avseende det krav för beviljande av dispens från renhållningsordningen som nämnden uppställt genom att fastighetsägare på särskilt sätt skulle styrka att fastigheten skulle komma att vara obebodd.

Gatu- och räddningsnämnden beslutade den 14 december 1999 att som svar på remissen endast meddela att dispens för obebyggd fastighet hade beviljats för år 1999 enligt gatu- och räddningsnämndens beslut § 244 samt att nämnden enligt samma beslut uppdragit till gatukontoret att se över rutinerna för kontroll av dispenser.

Eftersom gatu- och räddningsnämnden sålunda inte hade yttrat sig i det avseende som angavs i remissen beslutade JO om förnyad remiss till nämnden.

I ett den 22 februari 2000 beslutat yttrande anförde gatu- och räddningsnämnden följande (bilagan utesluten här).

1) Gatu- och räddningsnämndens arbetsutskott beslutade 1996-01-16 om ytterligare kontroll av de som haft dispens mer än tre år. Sedan beslutet togs har gatukontoret tagit över abonnentregistren i egen regi. Detta har gjort det möjligt att förbättra rutinerna för kontroll av dispens utan att kräva in bevis på att el-abonnemang har sagts upp eller liknande. Därför gäller inte dessa rutiner längre. Nuvarande rutiner biläggs detta protokoll.

AA kommenterade remissyttrandet.

I beslut den 15 juni 2001 anförde *JO Berggren* följande.

Nämndens krav på särskild bevisning

Jag vill inledningsvis klargöra att granskningen i denna del enbart har tagit sikte på principiella frågor beträffande gatu- och räddningsnämndens krav på att fastighetsägare skulle förebära särskilda handlingar för att styrka att en fastighet skulle komma att vara obebodd.

Gatu- och räddningsnämnden har genom två remisser uppmanats att yttra sig över AA:s klagomål avseende det av nämnden tillämpade kravet på särskild bevisning. Trots detta kan jag konstatera att nämnden i remissyttrandena inte har berört varken grunderna för eller lämpligheten av detta krav. Av det senare remissyttrandet framgår att nämnden inte längre tillämpar det särskilda beviskravet. Yttrandet ger emellertid intrycket av att skälet därtill är att nämndens rutiner rörande dispensärenden har förbättrats och att nämnden därför anser att det inte längre finns något behov av ett särskilt krav på bevisning.

Inom förvaltningsrätten liksom inom rättsordningen i övrigt gäller principen om fri bevisföring. Den innebär att en part i ett mål eller ett ärende är fri att åberopa olika slag av bevisning till stöd för sin sak. Undantag härifrån gäller endast om det av en specialförfattning framgår att en omständighet endast kan styrkas på visst sätt – med ett visst bevismedel. Principen om fri bevisföring kompletteras av principen

om fri bevisvärdering; myndigheterna får vid prövningen fritt bedöma värdet av den framlagda bevisningen. De nu nämnda principerna brukar med ett gemensamt namn kallas den fria bevisprövningens princip (se bl.a. Ragnemalm, Förvaltningsprocessrättens grunder, 7 u. s. 75 f.).

Det av gatu- och räddningsnämnden tillämpade kravet på viss bevisning har inte haft stöd i någon författning. Det särskilda beviskravet har föranlett att prövningen blivit alltför begränsad; att en fastighetsägare inte kan förebringa handlingar som visar att el- och telefonabonnemang eller liknande har sagts upp utesluter inte att fastighetsägaren på annat sätt kan göra sannolikt att fastigheten kommer att vara obebodd. Nämndens rutiner för prövning av dispensärenden har således enligt min mening inte varit förenliga med principerna för bevisprövning inom förvaltningsrätten.